

بنیادین نظر مهر اسلام

باتأکید بر حکمت متعالیه

حامده راستایی - محمد مهدی حکمت مهر

مجمع عالی حکمت اسلامی

بنیان‌های نظری هنر اسلامی با تأکید بر حکمت متعالیه

هنر اسلامی - فلسفه

فلسفه اسلامی

حکمت متعالیه

شناسه افزوده: حکمت‌مهر، محمد مهدی، ۱۳۶۱ -

شناسه افزوده: مجمع عالی حکمت اسلامی

رده‌بندی کنگره: ۸۶۲۶۰

رده‌بندی دیوبی: ۷۰۹/۱۷۶۷۱

شماره کتابشناسی ملی: ۹۱۲۲۴۲۰

اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیا

سرشناسه: راستایی، حامده.

عنوان و نام پدیدآور: بنیان‌های نظری هنر اسلامی با تأکید بر حکمت

متعالیه/حامده راستایی، محمد مهدی حکمت‌مهر.

مشخصات نشر: قم: انتشارات حکمت اسلامی، ۱۴۰۱.

مشخصات ظاهری: ۲۶۴ص.

فروست: انتشارات حکمت اسلامی ۶۴: فلسفه هنر ۱.

شابک: ۱-۵۳-۸۳۵۹-۶۰۰-۹۷۸-۱۵۰۰۰۰۰ ریل

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا

یادداشت: کتابنامه

موضوع: هنر اسلامی

شناسنامه کتاب

ناشر:	چاپ:	مؤلفان:
انتشارات حکمت اسلامی	بوستان کتاب	حامده راستایی - محمد مهدی حکمت‌مهر
تیراژ:	قیمت:	نوبت چاپ:
۱۰۰۰ نسخه	۱/۵۰۰/۰۰۰ ریال	اول
سال نشر:	زمتان:	
۱۴۰۱	زمستان	

اعضای شورای کتاب

اساتید محترم حجج اسلام والمسلمین آقایان: حمید پارسائی، محمد جعفری هرنندی، عزالدین رضانزاد، حسن رمضانی، علی عباسی، یارعلی کرد فیروزجایی، مجتبی مصباحی، حسین معلمی و علی نهاوندی

با قدردانی از همکاری که در تولید این اثر نقش داشته‌اند:

امور نشر:	ویراستار:	نمایه‌ساز:	حروف‌نگار و صفحه‌آرا:
حسین اویسی	سلیمان محمودی مقدم	محمود حسن زاده	حسن محسنی
توزیع و بازاریابی:	فروشگاه نشر:		
عباس پریمی	مجتبی پرهیزکار		

محمدباقر خراسانی - مدیر مسئول

تمامی حقوق نشر مکتوب و دیجیتالی اثر متعلق به انتشارات حکمت اسلامی است.

آدرس دفتر مرکزی: قم، خیابان ۱۹ دی، کوچه ۱۰، کوچه ۲، مجمع عالی حکمت اسلامی

تلفن: ۳۷۷۵۷۶۱۰-۳۷۷۲۱۰۰۴-۰۲۵- نمابر: ۳۷۷۲۱۰۰۴

آدرس فروشگاه: قم، بلوار معلم، مجتمع ناشران، واحد ۱۰۴- تلفن: ۰۲۵-۳۷۸۴۲۶۵۸

www.hekmateislami.com

info@hekmateislami.com

nashr@hekmateislami.com

**** این کتاب با کاغذ حمایتی منتشر شده است ****

۱۱..... سخن ناشر

۱۳..... مقدمه

۱۷..... فصل اول: ماهیت هنر

۱۹..... درآمد

۱۹..... الف) پیشینه حکمت هنر

۳۰..... ب) مفهوم شناسی هنر

۳۲..... ج) تعریف هنر

۳۳..... د) تقسیم هنر

۳۴..... ۱. هنر غیر حکمی

۳۷..... ۲. هنر حکمی

۴۳..... ۵) چیستی هنر اسلامی

❧ فصل دوم: مبانی هستی‌شناختی هنر اسلامی..... ۴۵

درآمد..... ۴۷

الف) عوالم هستی..... ۴۷

۱. عالم عقل (مثل افلاطونی)..... ۵۰

۲. عالم مثال منفصل..... ۵۳

۳. عالم ماده..... ۵۵

ب) تطابق عوالم و نقش آن در هنر..... ۵۶

ج) هنر و طبیعت..... ۶۱

۱. رویکرد انسان نسبت به طبیعت..... ۶۱

۲. طبیعت‌گرایی هنر حکمی..... ۶۵

۳. زیبایی طبیعت..... ۶۷

ه) علل چهارگانه هنر..... ۷۰

۱. علت فاعلی و منشأ‌پیدایش هنر..... ۷۱

۲. علت صوری هنر..... ۷۸

۳. علت مادی هنر..... ۷۹

۴. علت غایی هنر..... ۸۰

❧ فصل سوم: مبانی معرفت‌شناختی هنر اسلامی..... ۸۵

درآمد..... ۸۷

الف) ابزار معرفتی هنرمند در تولید محتوای اثر هنری..... ۸۷

۱. معرفت مبتنی بر حواس ظاهری..... ۸۹

۲. معرفت مبتنی بر قوه خیال..... ۹۰

۳. معرفت مبتنی بر عقل	۱۰۰
۴. معرفت مبتنی بر تجارب شهودی	۱۰۳
۵. معرفت فطری	۱۰۶
۶. معرفت وحیانی	۱۰۸
۷. ادله نقلی	۱۰۹
ب) محاکات، تصویر عالم معانی در ساحت عالم صورت‌ها	۱۱۰
۱. محاکات از عالم بودها	۱۱۱
۲. نمادگرایی	۱۱۳
ج) نقش هنر در معرفت بخشی	۱۲۲
د) خلاقیت و ذوق هنری	۱۲۵
۱. خلاقیت	۱۲۵
۲. ذوق هنری	۱۲۷
ه) آفرینش هنری	۱۲۸
۱. نقش ابزارهای معرفت در آفرینش هنری	۱۲۹
۲. جایگاه ملکه صنعت در تولید اثر هنری	۱۳۰
و) نحوه مواجهه و ادراک اثر هنری توسط مخاطب	۱۳۴
۱. نحوه مواجهه با اثر هنری	۱۳۴
۲. فرایند ادراک اثر هنری	۱۴۰
❧ فصل چهارم: مبانی انسان‌شناختی هنر اسلامی	۱۴۵
درآمد	۱۴۷

الف) جایگاه انسان در عالم	۱۴۸
ب) مراتب هنرمندان	۱۵۰
ج) مشخصه‌های هنرمند دینی	۱۵۲
۱. فراروی هنرمند از فردیت و رسیدن به تعالی	۱۵۲
۲. سلوک هنرمند تولید اثر هنری	۱۵۶
د) تأثیر اثر هنری در مخاطب	۱۵۹

❧ فصل پنجم: مبانی دین‌شناختی هنر اسلامی

درآمد	۱۶۳
الف) هنر دینی	۱۶۳
۱. تعریف	۱۶۳
۲. ویژگی‌های هنر دینی	۱۶۶
ب) ترابط دین و هنر	۱۶۸
۱. وجوه اشتراک	۱۶۸
۲. وجوه اختلاف	۱۶۹
۳. نسبت هنر با دین	۱۷۱
ج) تعامل هنر و دین	۱۷۲
۱. تأثیر دین بر هنر	۱۷۲
۲. خدمات هنر به دین	۱۷۴

❧ فصل ششم: مبانی ارزش‌شناختی هنر اسلامی

درآمد	۱۷۷
-------	-----

سخن ناشر

بحث هنر و مبانی نظری آن از جمله موضوعاتی است که در طی سال‌های اخیر بسیار مورد توجه قرار گرفته و در همین خصوص مراکز، گروه‌ها و افراد متعددی به تحقیق و پژوهش نسبت به این موضوع گرایش و علاقه پیدا کرده‌اند. گرچه شاید در منابع معارفی ما به بحث هنر و مبانی نظری آن به صورت مستقل و جداگانه پرداخته باشند، اما در تعالیم اسلامی و سیره بزرگان و اندیشمندان، حکما و مکاتب اسلامی، توجه به هنر و مبانی آن خود را نمایان ساخته و مورد عنایت قرار گرفته است.

مجمع عالی حکمت اسلامی نیز از سال ۱۳۹۵ با تشکیل گروه علمی فلسفه هنر و ارتباطات بر مباحث هنر و مبانی نظری آن از منظر علوم عقلی اسلامی، توجه جدی و اساسی داشته که تاکنون مباحث علمی شکل گرفته در گروه فلسفه هنر و ارتباطات، اهمیت این موضوع را نشان می‌دهد.

اثر پیش رو با عنوان *بنیان‌های نظری هنر اسلامی با تأکید بر حکمت متعالیه* به قلم فاضل ارجمند جناب آقای دکتر محمد مهدی حکمت مهر (محقق و استاد دانشگاه) و سرکار خانم دکتر حامده راستایی (عضو هیئت علمی مؤسسه آموزش عالی

آل‌طه) می‌باشد که با توجه به مبانی حکمت اسلامی به‌ویژه حکمت متعالیه به بحث مبانی نظری هنر اسلامی پرداخته‌اند.

این کتاب پس از بررسی در شورای کتاب از سوی ناظران محترم مورد ارزیابی و بررسی علمی و محتوایی قرار گرفت که در نهایت پس از تصویب در شورا، از سوی انتشارات حکمت اسلامی آماده نشر گردید، که لازم می‌دانیم از همکاری و همراهی ارزیابان محترم این اثر حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای دکتر علی نهاوندی و حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای دکتر سیدمحمدحسین نواب تشکر داشته باشیم. همچنین از نویسندگان محترم اثر سرکار خانم دکتر راستایی و جناب آقای دکتر حکمت مهر که در فرایند ارزیابی، اصلاح، آماده‌سازی با همت و متانت همراهی داشتند، سپاسگزاری نماییم.

لازم می‌دانیم از اعضای معزز و محترم شورای کتاب مجمع عالی حکمت اسلامی و از همکاران عزیز و ساعی‌مان در بخش‌های مختلف اجرایی مجمع عالی حکمت اسلامی که با جدیت در پذیرش، ارزیابی، آماده‌سازی و نشر این اثر همت و تلاش داشتند، نهایت تشکر و قدردانی را داشته باشیم.

انتشارات حکمت اسلامی وابسته به مجمع عالی حکمت اسلامی با نشر آثار در موضوعات مختلف علوم عقلی اسلامی، بر آن است در راستای تبیین ظرفیت‌های فراوان حکمت و حکمای اسلامی و معرفی آن به جامعه علمی بتواند گامی مؤثر بردارد، چرا که معتقدیم علوم عقلی اسلامی ظرفیت‌های بی‌شماری دارد که در صورت شناسایی، تبیین و معرفی می‌تواند عطش علمی علاقه‌مندان و حکمت‌پژوهان را سیراب سازد.

کماکان در جهت نیل به اهداف عالیه مجمع عالی حکمت اسلامی، محتاج دعای خیر اساتید و چشم به راه نقطه‌نظرات عالمانه حکمت‌پژوهان عزیز می‌باشیم.

محمدباقر خراسانی

مدیر مسئول انتشارات حکمت اسلامی

زمستان ۱۴۰۱